

Къабарты-Малкар
Республиканы Башчысы
К.В. Ковову Россей илмуну
кюню бла

АЛГЫШЛАУУ

Къабарты-Малкарны хурметли алим-лери эм илму жаны бла ишчилери! Сизни Россей илмуну кюню бла алгышлайым!
Биз болгон асылгуну кеверттенини, кыралыбыз алгач барууну технология мурдор кыраланын сыйларын керебиз. Илму ишчилени чыгармачылык излеме-рини эм жонгчы кыйыларны эселперни кереди Россейни миллет борчларына жетию, аны кыоркуузуулугу эм суверенитетлиги, адвалтны жашоуларыны илгенуе.

Бизин республиканы бийик илму-техника эм билим берүү кыюулыгы барды. Жыл сайын илму тинтилүүни эм алимлерибизни бла инженерлерибизни тинтилүүни даражалары, экономиканы илму маганыны бөлөмлеринде жагы оюулары кийриуге да кышумчулуклары ёседи. Илмуда биринчи атыларын этип башалгон жаш асылыны бла тинтилүүни ошоз эселпери буюн кыуандарында. Илму биргинуно битеу келечилерни профессионалыклары эм орайы-талмай ишлегенери, тутхн ишлени кертчилерини эм келерини толугу-сунан ой жанына бергенери ючюн битеу жорегинде ыразылыкчы бидиреме.

Богонго болуулуда, ол санда санкиле чакениле бла болуулуда, бизин технология жалчыксыздыгыбызны ёсдюру маганалды. Ол борчу толтуруу, шёндө кырал тобеген улму чакыруулугу тийишли жууппа бериле Къабарты-Малкарны алимлери келерини кыюулары кыоракларына ийнанса.
Битеу жорегинде сизге саулык-езелик, ёз Къабарты-Малкарны эм Ата журтубузу илчилерине деп жагы жетишиме, бийликке тежейме.

Кёрмюч

Жетишимлери бла алычулары шагырейлендиредиле

Бу кюнде Москвада «Красная Пресня» комплекседе «Продэкспо-2023» отууну халкыла аралы кермюч ачылганды. Анда кыралны регионларинде чыгарылган ашу-суу эм башка товарда да кермючтоpledиле. Аны юсюнден бизге КъМР-ни Экономиканы айныту министрствосундан билдиргенди.

Даражалы кермючге Къабарты-Малкарны биригуилери да кыатышды. Ол санда иер суу халкыла аралы излемеде тегеринде да кермючтен деп белгиле «Живан вода», жемишден бла нанькыладан ашу-суу продукция чыгарган «Радуга» бла «Фрукт-Сити» эм араксы бла спирттен ичиге этген «Олимп».

Жарсыу

Тюркню бла Сирияны халкларына кыйгы сёз берилгенди

Къабарты-Малкар Республиканы Башчысы Казбек Коков жер тебиуну кыйыныкчылары бла байламлы Тюркню бла Сирияны халкларына кыйгы сёз бергенди.

«Кыйын табигат болум Тюркде бла Сирияда жашаганынаты мингле бла жашууларын юзгенди. Къабарты-Малкарны ёкпимлени халкыны атындан ёлгелени жуукчу-ахуларына кыйгы сёз береме. Ачыгыллагыа кючкыару, саулык», - деп айтылды Къабарты-Малкар Республиканы Башчысыны обращениасында.

Устазын бла насыйхатчыны жылы 2 ёет

Алгарагда аны тилден бла адабияттан сынууну Нальчикки шкollarыны арасында озган урумунда алчыларын бла призерларын сауылга озганды. Аллай, окуучусу биринчи жер алганы, устазыны санында онжети чини мерли мектепде малкар тилден бла географиядан дерсле берген Улбашланы Фарида да болганды. Богонго ушагыбыз аны блады.

«Тилибизни сакъланыуунда бююнню ююрлени жууапчылыклары энчиди»

Ал жанында – миллет проектлени толтуруу, шахарланы бла эллени тапландыруу

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков кезуле «муниципал сагыатны» бардырганды. Анда сёз миллет проектлени, шахарда ырахат болум кырууну, республиканы шахарларын бла эллерин тап халга келтирууну юслеринде барганды.

Муниципал кыралыууда 2023 жылда миллет проектлени бардыруу 1,6 миллиард сом бёлюрге белгилениди. Муниципалитетле бла ача бёлюню юсюнден келишимлеге кыюу салынганды. Казбек Коков муниципалитетле берген проектлени хар бирине да тынгылы кыарарга эмда сюзерге буюрганды.

Былтыр Федерал, регион эмда муниципал ырысыгга жамауат жерлене 31-рин, арбаулан да 102-син тапландырырга кыюу пландырырга кыюу келгенди. Былтыр республикалы конкурсу эселперине

кёре 12 жамауат тийрени, «Шахарда ырахат болум кыруу» проектеге кёре уа 48 жамауат жери бла 100 арбазны тапландырырга белгилениди.

Андан сора да, Наркылада «Нарт» ара парк жангыртылганды. КъМР-ни Башчысы Урван районну муниципал командасыны ол проекти шахарда ырахат болум кыруу бла байламлы проектлени 6-чы битеуросей конкурда хорлаганын эсге салганды. Кёл болмай РФ-ни Правительствоосу проекти жашауда бардыры-

рга деп 85 миллион сом бёлгенди. Муниципалитет да 9,6 миллион сом кыоракчыды.

Жыйлыууда жашау журтла-коммунал комплекси эмда жол мюлкю юслеринде да сёлешингенди. Казбек Коков келир кезиуде тамалларга керек болукта талмай буйрук бергенди, ол санда тап халгга келтирилген объектлени 2024 жылга планын жарашдырып башларга кереклини эсертгенди, деп билдиргенди КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоосу пресс-службасындан.

САУЛУКЪ

Ишни игилендирге кёленип

Къабарты-Малкарда саулык сакълануу биринчи болушук берген бёлюнюно ишни игилендирууну программасына кёре, Нальчикки эм район бөлоницаланы да поликлиникаларына тынгылы ремонт этилгиди. Саулы алып айтханда, онуу жангыртылгыды эм амбулаторияла да ишлениркидде.

Программаны чеклеринде Нальчикде 3-чю, республикалы кёл профилилы сайбый больницаны, Прохладныйде, Бахсанда, Терекде поликлиника тапландырылгыды.

Аны бла бирге Кичибалык, Кенже, Урван, Литарное эм Гарменчик элдеде жагы амбулаторияла, Октябрьское да фельдшер-акушер пункт ишлениркидде.

Жаны амаляны хайырланганы

Республикалы клиника болончиде бийик технологиялы амалла бла этилген операциялары санын тап кышуулганды. Аланы кёбюсөндө кесибиде этилген материалла хайырланганды. Операциялары асламысы ишемия инсультлары болганла бла байламдыла. Ала ОМС бла хаксыз этиледиле. Былтыр республикалы клиника больницасында быллай он операция этилген эсе, был айны юч кереге кейбейтире мурат барды.

Жазыпы-2023

«Заманны» – хар таулу арбазгы!

Хурметли жамауат! Сиз бир тюрлю сылтау бла «Заманга» февраль кылган эсегиз, аны тюзетир амал барды. Эзелерны 25-чисине дери потагча барип, жазылууну жарашдыргасыз, аны тилибиде кыыгын газетин 1 марта алып башларысыз. Изданибизгё интернетде бу арада бла жазылары болукуду: <https://podpiska.pochta.ru/press/>

Жазылууну тёрт айга багасы - 534 сом 48 пакедиз.

БИЗНИ ИНДЕКСИБИЗ – П 5893

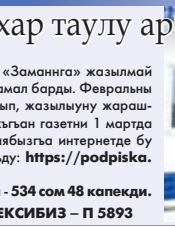
Аны бла бирге арт заманда мыйыны кыан тамырларына да жетишилме операция этиледиле. Республикалы клиника (РКБ) эм Прохладный районна аралы больницасында кыыматы медицина болушук кече-кюндөмдей тапдырылды. Былтыр жореклери бла кыан тамырлары ауругун 1407 инсанга тийишли болушук тапдырылганды.

Кыыз сау кыалганды

Юч ай мындан алгач Нальчикки сатыу-алуу юйлеринде бирини бешинчи кыатысындан бир тишйрүу кетгенди. Аны мычмай Республикалы клиника больницага жетдиргенди. Кызыны башындан башлап тапг кесек сюеги сынгаг эди, аны бла бирге ич органылары да бир бирлерине хата жетгенди.

Стационарда анестезиолог-реаниматолог, травматолог-ортопед, хирург, нейрохирург, невролог эм реабилитолог специалисттерден кыуралган мультидисциплинар кыауун, «алтын сагыатны» керекизге кыоратмаз ючюн, бир онугуа келишип, тишйрүүнү жашауун сакылгандыла. Жаратуу багыту амал хурадыгына ючюн жетимч коню ичинде кыыз игиге айлана башлаганды. Бююн-кюзде ол больницадан чыккыанды эм таяксыз аяк юсюнде жюрюрге корешди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Унутумазпык атга 3 ёет

Кишилик элтген жолла бла

Кёл болмай Алийланы Умар атлы Кырачай-Черкес кызул университетти алимлери Къойчуланы Аскербий, Текеланы Париса, Чотчаланы Дахир «Кавказын шимал-батыш жанында таулу Белоруссияда партизан кыймылауде» деген ат бла китап чыгарганды. Анда бизни жер-лешлерибизден да халар айтылады.

Экономика

Байламлыкыла кюч аладыла

Россей Федерацияны Правительствоосу Председатели биринчи орунбасары Андрей Белоусов видеоконференция халда кенгеш бардырганды. Анга «Россейни экспорт арасы» АО-ну башчысы Вероника Никшина, «Миллет приоритет» АНО-ну таматасы София Малавина, КъМР-ни Правительствоосу Председатели биринчи орунбасары Мурад Кунжеев, КъМР-ни экономиканы айныту министри Рахыланы Борис, кыралны башка субъектлерини келечилери кыатышхандыла.

Жыйлыууда «Халкыла аралы кооперация эмда экспорт» миллет проекти юсюнде сёлешингенди. Дагында кыралны регионларында экспорт жаны бла иш кышалы барганын юзюгенди, экспорт стандартны кийриуну юсюнде да сазынгандыла, деп билдиргенди КъМР-ни

Экономиканы айныту министрствосундан. Тергеулеге кёре, Къабарты-Малкарда былтыр бурунгу жылдан эсе 1,3 кереге аслам экспорт жумуш таман этилгенди. Сатыу-алуу кёбюсөндө ма бу кыралла бла бардырылганды: Казакстан, Узбекистан, Беларусь, Кыргызстан эмда Турция. Алагы жиберилген продукцияны 60 процентинде асламысы аш-азыкыладыла. Сырьёга эмда энергетика залгача сарналмаган товарланы 34 тюрлю жиберилгенди алагы.

Регион экспорт стандартны кийриуну жаны бла иш 2018 жылдан бери бардырылды. Аны чеклеринде КъМР-ни Башчысында Экспорт совет кыуралганды. Предпринимательствона себеплик этиу араны мурдорунда уа Экспортта себеплик этиу ара ишлейди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Махтаулык

Жигитлиги ючюн – сыйлы майдал

Энци аскер операцияга кыатышхан Езданлы Залим Россейни Президентини Владимир Путини Узакы бла Жуков атлы майдал бла сауылганды. Ол сыйлы кырал сауыгга таулу жаш аскер Борчун толтурган заманда кишилик эмда батырлык этени ючюн тийишли болганды. Аны юсюнде Чегем районну жер-жерли администрациясыны башчысы Юра Борсов телеграм-каналында билдиргенди.

«Ата журтну кыоруулау жаны бла аскер борчларын бет жарыкты толтурган аскерилерибиз бла ёктемленебиз, алагыа ниет чыныгылуулук,

кыйик саулык тежейбиз, муратларына жетерлерин сютебизини билдиребиз», - деп жазганды Юра Борсов.

Даража

Кыйынына – тийишли багыа

КъМР-ни Медицина консултыгга диагностика арасыны баш врачкыны кылуугуну толтурган Ахмед Аслановха «Россей Федерацияны сыйлы врачкы» деген ат аталганды. Аны юсюнде КъМР-ни Президентини Владимир Путини 6 февральда кыюу салганды.

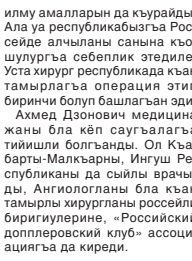
Аллау улму сыйгы Ахмед Асланов саулык сакълануу уллу жетишилме болдурганы эмда кёл жылланы бет жарыкчы ишлегени ючюн тийишли болганды. Ол урууну жолун 1996 жылда башлаганды эмда терх болушук берген службаны хирургундан башлап госпитальдагы хирургини кафедрасына таматасыны эмда Республиканы клиника больницаны хирургия бёлюнюно баш врачкыны орунбасарыны кылуугуна дери кётюругенди. Профессоруну башчылыгы бла РКБ-да кыан тамырлары хирургия бёлюню кыуралганды эмда жетишилми ишлен турарды.

Ахмед Асланов Къабарты-Малкарда ата журтлу медицина хай арланган жагы амалланы сингдиреди, кесини

Даража

Кыйынына – тийишли багыа

илму амалларын да кыурды. Ала уа республикабызга Россейде алычаны санына кышуулугура себеплик этедиле. Уста хирург республикада кыан тамырлар болуу башлаган эди. Ахмед Дзюнович медицина жаны бла кёл сауылгалагы тийишли болганды. Ол Къабарты-Малкарны, Ингуш Республиканы да сыйлы врачкыды, Ангилгоплоганы бла кыан тамырлы хирургланы Россейли биригуилерине, «Россейки доплеровский клуб» ассоциацияга да киреди.

Биз биргебиз

Бу кюнде битеу кыралла, ол санда бизни республикабызны мектеплеринде, бийик окуу юйлеринде да ёсеп келген тёлёно патриот ниетде юйретуу жаны бла кёл тюрлю ишле бардырыладыла. Аллау тобешуу Хасанинны 16-чы мерли мектебинде да ётгенди.

Тарыхны юлгюсюнде адеп-кылыкыга юйретуу 4 ёет

Тюбешуу

Баш борч – республиканы айныууна себеплик этиу

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасыны таматасы Хазратали Бердов бла ишти тюбешуу бардырганды. Ушакъны кезиунюнде регион Жамауат палатаны 2022 жылда ишини эсеплери сюзюлгендиде.

Хазратали Бердов билдиргенге кере, КЪМР-ни Жамауат палатасы кесини ишинде жамауат биргиулени къыйматларын кетюрюге, власть органла, муниципал къуралуулары жамауат советлери бла байламлыкъланы кючлеуге, РФ-ни Жамауат палатасы бла бирге ишлеуно тап къурууга энци эс бурулганды. Аны жыйууларында республиканы адет-терелерин, маданият хазналарын сакълауно, ёсоп келген телюно Ага журтха кертичи болурга юретиуно, Улуу Ага журт урушун тарыхын тюз халда сакълауно амаллары сюзюлгендиде.

Социал болушукъну кебейту, предпринимательлики айныту, муниципалитетлеге оную этиуни игилендиру, акъылбалыкъ болмагъанлыны араларында амалыкъ ишлени болдурмау да баш магъананы жумушлагъ санълы келедиле. Жаш телю политика-ны, билим берюно эмда саулык сакълауно юсоненда да кеп кере ёшлингенди. Инсанладан келген тарыгуулагъа энци эс бурулганды. Жамауат палатаны тийишли комиссиялары республиканы социал бёлюмон бла экономикасын

Путинни энцир операцияны бардыруну юсонен оную жапы болганларын билдиргендиде. Аны бла да къалмай, госпитальда жаралы аскерчилени жокълау бла жандуулукъ ишле къурагъандыла, Россей Федерацияны Кырал байрагыны юнонде Керсон областда да болгъандыла.

Казбек Коков Хазратали Бердовха эмда КЪМР-ни Жамауат палатасыны къауумна магъаналы иш бардыргъанлары ючюн жюрек ырызлыгынын билдиргенди. Келир кезюнде Тамманыльскы ишлени юслеринден айтханда уа, миллет проектке къалай толтурулгъанларына жамауатны жаындын контрольную кючлендиру эмда жаш телюно жамауат ишлеги тире къатышдыруу баш борчандан берлине санългъанды.

Салкъ-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы

айнытуу бла байламлы 60-дан артыкъ соруну кетюргендиде, эсгериулерин власть органлагъа жибергендиде. Бытыр апрельде КЪМР-ни Жамауат палатасыны къаууму Россейни Президенти Владимир

«Тилибизни сакъланыуунда бююнюню юйюрлени жууаплылыкълары энциду»

Окыуучулары битеуроссей дерс олимпиадалары, къыралыкъ эртеден да бардырыла, жаш телюно хунерин ачарга ашы амал болгъанлай келедиле. Ала бла бирге ана тилден бла адабиятдан былай сынауно (регион даражада) къуралганы тилибизни айнырына бла сакъланырына къошумчулукъ этер деген ышануулукъну береди.

УСТАЗНЫ БЛА НАСИХАТЧЫНЫ ЖЫЛЫ

Аллай олимпиадалага окыуучуларын хазырлагъан устазларыбыз хурметте тийишлидиле. Хар заманда да, аланы атлары игилик бла сакъланылса, биз да къууанабыз.

Алгъаракъда уа ана тилден бла адабиятдан сынауно Нальчикни школларын арабында сзгъан уруунда алчылары бла призёрларны саугъалау озгъанды. Аллайд, окыуучу биринчи жер алган, устазланы саньында ожжетинчи номери мектепде малкъар тилден бла географиядан дерсле берген Улбашланы Фарида да болгъанды. Бююнюню ушагъыбыз аны блады.

Анда да сабийлеге тийишли билим бериге кюрешеме. Башха-башха эришулеге, конкурслагъа барып жетишмилли да болобыз.

Экология-биология арада къуралган олимпиадагъа къатышканды туралы. Школдан билгенде эсе, департаментти бардырган «Терра Нова» конкурста экинчи жерни алгъанбыз. Анда чеклени юслеринден билдиру этген эдик да, аланы миллет кийимдерин да кесибиз тигип, ашларында да юйренип, ападан биширген да этип, анга алай хазырланганбыз. Къызчыкъла уа дагъыда аланы тиллеринде жырны да келден билип, анда айтхандыла.

Сабийлеге былайла затла зауукъу керюнедиле, аланы сейирлеринде ачылады, хунерлеринде да айнаидыла. Олимпиадалар эсе, алай эришун халда къурагъан оюналы бериге жаратадыла.

Устазны жолун сайлагъанына бююнюнюде ырызанымыс? – Биз къарт атабыз бла бирге жашагъанбыз. Ол, Улбашланы Мусос Домевиич, Яникоида Аслам телюно математикадан окутуп турганды. Билим берюнде бла юйретиуде жетишмилери ючюн «КЪМАСОФР-ни сыйласты уз» деген даражалы атха тийишли болгъанды.

Мени, эгелеримни да деспердиге къаргъан, школгъа ашырган, яни тематикагъа юйретген да ол эди. Пенсиягъа чыкъгъанындан сора да, окыуучулары юйге келип, аны таскъылау, хурметлеп да тургандыла. «Сиз мени алай окыутмасагъыз, юйретмесегиз эди, бююн алай жетишим болдуралыкъ туюло эдим», – дегенлерин кеп кере эшите турганма.

Ол сёвле уа ююргимде апама ушагъа итинуюлюкно къозгъагъандыла. Дагъыда атамы эгечи Жолабланы Элеонора Мусосова да устазды. Нальчикни отуз биринчи школунда ишлейди. Билгендеминча, аланы кере, мен да ол жол бла барырга излегенме. Къарт атабызча жетишимле алыкъча жеталмагъан эсек да, кесим, эки эгечим да бийик билимле алып, бююнюнюде бирер жерде усталыкларыбызга кере ишлеп турганыбыз ючюн да ала ырызлыгынын уулулу.

Ушакъны ТРАМЛАННЫ Зухура бардырганды.

Байламлыкълар кюч аладыла

Ахыры. Аллы Т-чи бетдеди. Республикада экспортну айнытуу бла кюрешген онуючулары къаууму къурапгъанды. Бизнес бла кюрешенле, власть органланы келечилери да делегацияланы санларында тыш къыраллагъа бардыла, алада болум бла шагъырыленедиле. КЪМР-ни Правительствосу бла Беларусь Правительствосу келишим этгендиде. «Россейни экспорт арасы» АО-да жыл сайын жюзден артыкъ

предпритияны адамлары билим алып къайтадыла. Дагъыда регионда экспорт бла кюрешендени тизмеси жарашдырылгъанды. Предпритияла Россейде эмда тыш къыралда кермочлеге эмда форумлагъа къатышардыла. «Агропромышленность комплексни продукциясына экспорт» деген регион проектни чеклеринде келим хайыраныгъа 2000 гектар сугъарылган жерле берилгендиде. Эл молкде урунганланы уа

Тюз ниетлеге алланып

Тонене Къабарты-Малкъар къырал аграр университетте, Илмуну кюнюне хоралап, «Биринчилени атламлары» деген битеуроссей сабий эм жаш телю къымылдауно бёлюмо ачылгъанды. Ары дери уа анда тюрлю-тюрлю темаларга 9 практика майдана ишлегендиде. Алагъа жаш телю сейирлеринге кере юлешинген эди.

Республикада экспортну айнытуу бла кюрешген онуючулары къаууму къурапгъанды. Бизнес бла кюрешенле, власть органланы келечилери да делегацияланы санларында тыш къыраллагъа бардыла, алада болум бла шагъырыленедиле. КЪМР-ни Правительствосу бла Беларусь Правительствосу келишим этгендиде. «Россейни экспорт арасы» АО-да жыл сайын жюзден артыкъ

предпритияны адамлары билим алып къайтадыла. Дагъыда регионда экспорт бла кюрешендени тизмеси жарашдырылгъанды. Предпритияла Россейде эмда тыш къыралда кермочлеге эмда форумлагъа къатышардыла. «Агропромышленность комплексни продукциясына экспорт» деген регион проектни чеклеринде келим хайыраныгъа 2000 гектар сугъарылган жерле берилгендиде. Эл молкде урунганланы уа

Къууанчы ишге КЪМР-ни жаш телюно ишлери жапы бла министрени орунбасары Татьяна Аскакина, университетни ректору Аслан Апажев эм «Биринчилени атламлары» биргиуно КЪМР-да бёлюмон таматасы Аслан Шипшев къатышхандыла. Жыйылгъанланы алла-

лагъа къатышшуу не халда болгъанына энци эс бурулгъанды. Къуылга улу эллилеге къайгырыу, аланы жумушларын тамамлау ат таматаланы баш борчлары болгъанларын чертгенди. Ала тийишли министерствода эмда ведомствода бла кыты байламлыкъларда ишлерге кереклисин да эсгертгенди.

лыгъа санап, онгла къурагъа буйрукъ этгени кепюно юсонен айтды. Бююн Илмуну юнонде Россейни 100-ден артыкъ бийик билим берген окую ююнде былай биринчи бёлюмле ни ачыу жумушла бардырылгъанлары да бошдан туюлоду. Жаш телюно не

барысында да алгъа Казбек Валерьевич келген эди. Ол бизге энци эс бёлюп, кёлюбюню кетюргени барыбызны да эсибизде къалганды. Бююн да бу бёлюмде ачылуу бек магъаналыды бизге. Саулай къыралды сабийлерини былай жумушуну

лушлукъ берилерча отолуа, терапевтге, сабий эмда теш докторлагъа, тийишлеулагъа къарагъан врачлагъа бла хирургла да энци кабинетле бардыла.

жаны бла да бирикдируно магъанасы бек уулуду, – деп келген телюно тюз ниетде, патриот сезимде юйретиу артыкъда магъаналы болгъанын чертгенди. Былай къымылдауно къуралгъаны уа бу иште не жаны бла да уулу себеплик этгени сезюсюдо, дегенди.

Аушигерде жаңгы амбулатория бытыр хайырланьыгъа берилген эди. Ол «Саулык сакъланыу биринчи болушукъ берген бёлюмон игилендиру» регион программга тийишлиликде ишленгенди. Алгъынгы медпункт а 1937 жылдан беритур эди. Бу элде беш миңден аслам адам жашайды. Жаңгы амбулаторияны ишленге уа бир мененге отуз беш адамны саулугъна къарарга болушукълары, биринчи бо-

рында сёвле, Аслан Апажев Бююнюнюде ёсоп келген телюно тюз ниетде, патриот сезимде юйретиу артыкъда магъаналы болгъанын чертгенди. Былай къымылдауно къуралгъаны уа бу иште не жаны бла да уулу себеплик этгени сезюсюдо, дегенди.

тёгергинде бириккенлери аладан ардеп-къылыкъларга юйретиуде себеп болулуу ишкесизди, – деп беллегенди Аслан Шипшев. Ызы бла уа жыйылгъанланы алларында университетни жаңгычылары бла теспочюлери кесерини фахмуларын кёрюзттендиде.

Амбулаторияда тюрлю-тюрлю жапы бла усталыклары болгъан отуз специалист ишлейди, деп билдиргенди бизге райоуну администрацияны пресс-службасыны башчысы Къадырланы Эльвира.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Кыучаланы Темирканын жашы Махти 1912 жылда Огъары Малкыарда тууганды. Комсомолу Черек райономунчи комиссары болуп иштей тургандай. 1941-жылда чакырылгандай. Улуу Ата журт уруш башланганда, Махти, полк школун бошاپ, Белоруссияда Слоним шахарда кырулук эте эди. Ол урушун биринчи кюнонде киргенди сермеште.

1941 жылда октябрьде Вязьма шахарны кытып алуусуна тошуп, Махти бля аны теңгери алайдан Заболотье деген жерге кычкыранды. Эллине алыны партияны жашырын райокому бля байламлы этгенди. Ала «Буревестник» деп партизан кыууны кырагандай. Кыучаланы Махти анда ала комиссар, артада парком болганды.

Ала душманга кыжауа кепорле, темир жолла, фашист гарнизонла чандыргандыла, душман часталыны бир бирлери бля байламлыктарын юзюндөгөн Махти ала жашырын болганды. Аны жигитлигин юзюндөн 1943 жылда 2 июлда «Правда» газет жаганды. Белоруссияда партизанда ол сау эки жылы турганды. 156 сермеше кыатшканды. Аладан 25-сине таматалык этгенди.

Махти Кызыл Байракканы, Кызыл Жулдузун, Ата журт урушун биринчи даражалы орденлери, «Ата журт урушун партизанына», «Белоруссияны партизаны – 1941-1944» деген эм башка майдалла бля саугаланганды.

Акытопуракчыны Тжыгыланы Ибрагимини жашы Зейтуну 1918 жылда тууганды. 1939 жылда аскерге чакырылганды. Улуу Ата журт уруш башланганда, ол кырулук этген артиллерия полк Белоруссияга жиберилгенди. Аны да кыадыра Кыуча улуну ча болганды – Гродно шахарны тиресинде душман кырушудан чыгып, бир ачкыде тохтаганды. Анда анга Оттон дегенди. 1942 жылда январьдан башлап, Зейтун «Победитель» партизан отрядда болганды. Ала Белоруссияда душмандан кеп ата этгенди. 1943 жылда партизан кыууна санатта жазы жеткенди. Анга арта Пеннини атын атаганды. «Победитель» а аны жигитле ротасындай квалганды. 1945 жылы алында уа Зейтун аскерге кычкылганды.

Кыучаланы Зейтун Ата журт урушунун биринчи даражалы орден, Кызыл Жулдузун ордени, биринчи даражалы «Партизан Отечественной войны», «За боевые заслуги» майдалла бля саугаланганды. Жанын китанын ючюнчю жигитинде.

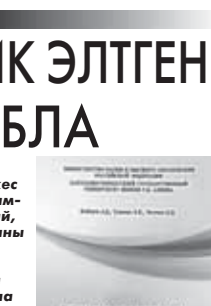
гити хасаниячы Киштикланы Ибрагимини жашы Магомедти. Ол аскерге 1941 жылда чакырылганды. Ол жик окуяна Улуу Ата журт уруш башланган, ол билик эткен жана аскер дивизия болгондо конде окуяна Минск эм Барановичи тирелде кызауатка киргенди. Смоленск, Могилев шахарлары кыруулаганды. Магомед фантисуплетдан атырганды эрештинде. Ачы сермешден

Унутулмазлык атла

КИШИЛИК ЭЛТГЕН ЖОЛЛА БЛА

Кеп болмай Алийланы Умар атлы Кырачай-Черкес кырал университети алимери Кюйчюланы Аскербий, Текеланы Лариса, Чотчаланы Дахир «Кавказны шималбатыш жанында тауула Белоруссияда партизан кымылдауда» деген ат бля китан чыгаргандыла. Анда бирини жерлерибизден да хапар айтылады.

Курданланы Сергей «За отвагу» майдал бля саугаланганды. **Кыбгырмазланы Асланбийини жашы Ибрагим** 1912 жылда Ак-Сууда тууганды. Тамбова атлы аскер училищесинде окуганды. 1939 жылы алында жаш лейтенанты Украинга ийгендиле аскер кырулундан андан ары бардырганды. Аны 146-чы дивизияда аты аскер тасхачы кыуамга тамата этгенди. Бир

Курданланы Сергей «За отвагу» майдал бля саугаланганды.

сора, полкда сау квалганла агачда букчандыла. Алай бля Белоруссияда «Неустрашимый» деп партизан отряд кыралганды, Магомед анда ротаны командирин болганды. Белоруссияны азатлаганын, партизана душман бля бек кыты корюшендиле. Киштикланы Магомед Кызыл Байракканы ордени эм бир кыуам майдал бля саугаланганды.

Элбрусун Курданланы Амышын жашы Сергей 1920 жылда тууганды. Белоруссияны азатлаганын, партизана душман бля андан кычып, алайда узак болмагын С.А. Пацев аты партизан кыуамга кыруулганды, анда тасхач болганды.

Кеп торлоу жашырын операцияга, уруш кызауатлагы кыатышканды ол анда 1944 жылда мартта аери. Жаралы болуп, кесине бакдыргандан сора, аны Прибалтикага ийгенди. Жарсууга, жигит таула жаш анда 1944 жылда 10 августта йгенди. Анды ышыгын Литвада тапхан

кесекеден – эскодорун, арта, Улуу Ата журт уруш башланганда, 3-чо стрелковий ротаны таматасы болганды.

1941 жылда августта Новгород-Вольский жанында, ол болган аскер кыуам ууатылганды, ол нгверлери бля жерликке тошгенди. Жылы ичине юч кер кычып, тутула, бир лагердын бирине втдюроле келди, 1943 жылда январьда тутмакылыны легионларына жазылган, анда майга дери окуганды. Брест тиресинде темир жолла ишлерге ийгендеринде уа, кычып, 1943 жылда сентябрьде Н.Ф. Гастелло атлы партизан кыуамга кыруулганды. Жарсууга, ол кыадыр сынаудан йген Ибрагим 1944 жылда 9 июнда сермеше жаш болганды.

Огъары майклары Илстинланы Махтыны жашы Мазир аскерге 1940 жылда чакырылганды. Карелияда 786-чы жуу полкда кырулук этгенди. Уруш башлангандай, алыны Белоруссияда Клець шахарга кенчорендиле. Ол биринчи айда окуяна жерлик сынганды. Эки йыйк да йтгончю, андан кычып, «Сокол» партизан отрядка кыруулганды. Пулеметчү болуп, Мазир душман бля кыты

сермешле киргенди. 1944 жылда 10 майда ауур жаралы болуп, фронтка кыайталмаганды. Илстинланы Мазир Ата журт урушун биринчи даражалы орден эм бир кыуам майдал бля, ол анда «За отвагу», саугаланганды.

Кючмезланы Сюлейменин жашы Хамит а 1913 жылда Ак-Сууда тууганды. Аскер кырулундан кыайтып тургандай, 1941 жылда урушка чакырылганды. Омскке Ростов тирелеринде киргенди биринчи. 1942 жылда августта жерликке тошуп, Таганрог, ызы бля Львова да коншлеринде турганды. Ол да фашист легионга жазылган, алай кыуатганды башын.

Душман аны Брест областта Пуржан районда темир жолу шахарга кыайтып ийгенде, кычып, Шерк атлы партизан кыуамга кыруулганды. Сора фашист эшонланы жолдан тайдыргыуа, телефон-телеграф байламлыны юзюуге, сермешле да кытыганды. 1943 жылда апрельде уа аскерге йткенди. Кичи сержант болуп, Белорус фронтда кызауат этгенди. Жаралы болуп, 1944 жылда 15 сентябрьде Польшада жаш болганды.

Жанын киталда **Ахкебекланы Алишуну жашы Исхакын** атлы да саугаланганды. Ол 1920 жылда Огъары Чегемде тууганды. Улуу Ата журт уруш башланганда, аны мында партизан кымылдауну жалчытыркылыны санына жазгандыла эм Москвага тасхачыла шкунуна ийгендиле. Шкода окууну таускандай, К. Заслоновун партизан отряды бля байламлык кырал, Исхакын юч нгери бля гитериле алы турган Белоруссияга Гомель тиресине атхандыла самолёт бля. Буйруклары уа – Германияга жибериллик беш минг адамны тимерлерин жок этуу.

Аларда чурук тиккен жерге салгандыла ишлерге. Кече бля ол тёрт жаш биржаша ол салып, буйрукуну толтургандыла. Андан сора Исхакын бир кыуам нгери бля фашистте алып турган Шимал Кавказга втдюргендиле. Ала 1941-жылдын июльдын 2-чи жау аскер дивизиясына кыруулуп, алай кызауат этгенди. Нальчикни, республиканы да душмандан азатлагыа тири кыатышкандыла.

Ахкебекланы Исхак Ата журт урушунун 2-чи даражалы ордени, «Партизан Отечественной войны», «За оборону Кавказа» майдалла, «Сылыкчыны Белгисин» орден бля саугаланганды.

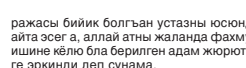
МУСУКАЛАНЫ САКИНАТ.

«Устазны бля насийхатчыны жылында» кваллай торлениуге сакклайсыз?

Барыбыз да билгендей, РФ-ни Президентини онуу Бул Шыттыр июньда 2023 жыл «Устазны бля насийхатчыны жылында» деген бели бля йтеринчи юзюндөн билдиргенди. Арт кезинде билим бергенде окутууну, устазны да даражасын бладоруу бля байламлы торлениуге аспам кыра

да боло келетиде. Алыны кёбюсю, кертинде бля да, бу беликю болууну ийгендиле барганы аспам кыра тойлодо. Сагылыгынан онуу бля байламлы окутууда-йортеуге ишленгенди кеслерини кылай ооздери, оюмлары болганыны сезинери сорру бардырганды.

КыАДЫПРАНЫ Амина, Нальчикке кырык тогузунчу садикни таматасы: - Быйыл кеп жумуш этилликти деп айтачандыла жыйылуда да, алай эсе да, жыл аллай белги бля озаргыгы.

Бу жук конкурсулага республиканы онуучусу да энчи эс буркулуда, биз да кыатышырыккыбыз эришуиле. «Жылыны йоретичюсю» дегенге уа хар жолдан да барабыз, кесибизден адам болмады да, ары келгенине кваллай амаланы хайыранганларына кырайыбыз эмад койренибыз.

Сёз ючюн, медетистиб бирини садлагыа да барып, алада жангычыкылыны кёрюп, сора кесибизни ишбизде да себеплик берликерин сайлайбыз. Бизде сетевей майданла да бардыла. Алада ачык дерсе да болардыла, йоретичюле сынамлары да бир бирлерине тошорондиле.

Быйыл да ботон бегирек бардырыккыбыз бу жумушун. Аны уа, республиканы садиклеринде тышында да, Россияны саулай садлары кёрюге, билгире он барды. Нек дегенде официал сайтарыбызда бардырганын ишбиз барысы да белгиленгендей турды.

Кертиде, нек десек да, кыралыны жанындан окутууну, устазны да даражасына энчи эс бурулуп деген умтудыбыз. Биюнюлук жаш адамла алган билимлерине керге ишлерге, аны хайырангырга да сеюдиле. Сора айлык хаклары йойор кенчидирча болса, ала быллап садикледе да урунурга угай дерик тойлодоле.

Бизде сарда жаш специалистте усталыкларынын втдюроге йзленгерин уа ала бардырганы ишлери бля байламлы жетишимли да болурга йзленгерини ышанды. Дагында алыны йоретичю насийхатчыларыбыз да бардыла, бу жумуш узды тынгылы кыруалганды.

Устаз сабылини кепюу ала билгире, алыны кесине илешдирге керекди. Алай болса, ол окуучуларына не жаны бля насийхатчылык да аталгычылы. Жаш адамла кеслерине жашауда тош жолу сайларга да болушалгычылы. Педагог сабылган кыайлы юзюндөн айтан заманда уа устаз аны кыадыранда кыошкан юлкюсю эсе аспак, ол анга саулай жашауунда да ыразы болгандай кыралычарды.

Жалгын сөздөн не асыу, мынабыз кыралыны жанындан усталгага, окутууга эс бурлурунун. Жаш адамла билим берюуге келип, анда сойпоп ишлерге, жетишимли болуу ючюн да кыайтырылуук болуп, бу болмуде угай, биршеле да алыны ишке салган кыайлыны ючюн тийишли хакк берилер деп да ышанабыз.

ГЕЛЛАНЫ Жанната, Жемлананы шкунулу тирелери: -Кертин айтамын, иги жанына сакклайыбыз торлениуге. Малькар тилден бля адабияттан дерсе берем да, бу жаны бля усталгага методикалы болушкуну болмаганы жарыштыла. Хар заманда тюенкеде да сорганлай-сугарганыла турама, артык зат табамда деп айталлык тойлюме. Интернеттен илгерде да корюшибиз, андан да бизге азы себелки.

Бизни ахшы, сынамлы усталларыбыз бардыла, ала кептеле юлго да болалыкыла. Ала методика жаны бля китап жарашарыбыз бир амал квалай жонду деп, кыруда сагышыланма. Алай он чыкыса да, кыуанырык эдик.

Бу окуу жылы алында берилген дерекликени да жаратканыбыз. Бешинчи-онбизинчи классгага киталаны уа электрон торлорленин кваллай илгерге болууну август кенчюде аналгакан эдиле да, ала бля сыйон ишлейме. Сабылге экранда кёрюзетме да тамаларкы ишлери, ала да жаратдыла. Бу дерекликени кыагыхта тошлерини да ашыгып сактайлыбыз.

Билмейме, кесибизден да кыала болуп, элде окуучууга окуяна сорру берсек, орусчана кенчоруп айтталыкмысыз, дейдиле. Садикке жоретичючликке да кесерини атларын орус тилде айтырга тиленип квалдыла, ма бу затла барысы да жарыштыла. Аны себепли окутууну, дерекликени, тилибизни даражалары иги жанына эгирлере деп ышанырыккыбыз келеди. Бизни тилибизден не эчэйт, не экзамени болмаганы да бу дерге сабылини келлери болмазча этеди деп сунама.

ХОЧУЛЛАНЫ Захида, «Элбрус регион колледжде» окуучулары киими тигергендерин: - Торлениуени уа алай да, сакклайыбыз. Алай онуу этилсе, киими да жорегинде бири ышанулык болады. Кесими айтамын, кепюм кёп кетюролениди алай эс бурган болуучу.

Колледжде обородувандызы алгынгында да, жанын мастеркыла чынаргыга он болукулуда деген ышануулуктабыз. Алай болса, шендюлоу технологияны хайылары бля сабылини окутууубуз-йоретичюбюз да бийик даражакы чыгаргычыбыз.

Биюнюлукке ишчи усталгычыга эс бурлурунаны, жаш адамла бир торло хунеге тошоронор он болганы, ала фахмулары аныттырча амалла кыруалганылары ахшы шартды. Жанын мастеркырайыбыз болса уа, окуучуларыбыз сейлери ботон ачылыгында, андан сора да, ол мастеркыла бля байламлы сынамлы адаманы кыуамуна ишчи жерле да болукулуда.

Сорруну **ТРАМЛАНЫ Зукура** бардырганды.

Юй-кион болама деп, алдатып кыоймазча

Арт заманда жаны ишлене турган йорте фатара аспа деп, аччаларын берип, алай журтларын аламай кылагыла кепюлде. Юй-кион болама деп, кесини алдатып кыоймазча не зат этерге болукулуда? Ким болушалгыкыбыз бизге? Хыйлчылардан ким кыоруушалгыкыбыз? Аны юзюндөн «Жаны юй» (Новый дом) агентствону башчы Мурат Балагов эм специалист Шешуаланы Амин бля ушак этгенбиз.

эркилени алгырга корюшедиле, ол законга кыжауа келеди. Дагында кыагытарын тинтебиз. Жерни олы ишлерге умут этген кыралдан сатыпмы алганды, огъесе алыны кыла арандамы этгенди – аны да шарт билибыз.

Юйде алынуу билгенге дуния бля бир зат барды. Сёз ючюн, бир-бир жаны юйдеде ала таякала салмайдыла, аччаларын аяп. Аны бир

алыуучу да билик тойлодо, биз а билибиз, нек дегенде хар юйюк кыагытыларын тынгылы тинтен этебиз.

Сёз ючюн, мен фатара алган жаны юйюу алынуучу жолучуларда деп жолуккы жокду, шкылга барган сабылге бля кыарта уа бек кыналдыла.

Шауаланы Амин: - Адамны машинасы бар эсе, парковканы юзюндөн сорурга борчулду, кеси да кыоркмай юйюндөн кыгырча ону болурга керекди. Тоз жойлуу кыатында юйде тынчылык жокду, кеченче да машинала жоройдыла, улпу тыккени кыралындарда да халкк кеп боланды. Бек икени: тегерекке тюенке, сабын сад, школ, поликлника болуна, алай тоз сизни юйюгюнко кыатында угай.

Бусагата Мирныйде бля Шалушкада тауула юйе иштей турдыла, гитче эчликке болукулуда ала. Шалушкада кече бола эди, алай кваллай таза хау болукулуда, тынчылык, шошулук, табигыйатка жуукулук, аны бля бир шархадан да узак тойлодо Шалушка. Иги проекте бардыла, аладан сизге кереклисини сайларгыбыз болушукруубуз.

Ол кертиде, фатара ала туруп, биз кеп затны билмейбиз. Сёз ючюн, бизни юйде тогузунчу олууну атамда жаланда кече бола эди суу. Энди насос салдыла, болум тозедди.

Мурат Балагов: - Бусагата баш атамдагы деп биллерле са-

ладыла. Дагында бир жангылык: котельняны юйю башына чыгардыла, аны хайырандан жылы юйю тейлеуе бир аз зыярак болдыла.

Нек десек да, коммунал ну тейлеуе кепнеге ауур жокдуле.

Шендо юйле ишленген бизнесменле фатара лады биринчи ремонттаны кеслер этдиле, сёз ючюн, штурткаксын, стажаксы, току да тартадыла. Ол алынуучу тап келимди?

Шауаланы Амин: - Сиз кирчилери ачылган кыабыргалары бля фатарны аласагыз, кесигиз ремонт этип башласагыз, ботон кеворек ача кыоратырсыз. Юй ишленгенде ишче материалланы учу багала бля аладыла, ишчилерини да хар керекли затлары барды. Сёзюсү, фатарланы алгырын ремонт бля сатыу бек аламат башлам кылыгыды.

Жашуа журтта былай багы некилде?

Мурат Балагов: - Бизни республикада халккына аспамсыны иш хаклары азы, аны себепли жашуа журтта багы кворондиле. Алай Шимал Кавказда бизден бля Дагыстандан учу багала бир жерде да жокдула. Хар кवादарт метрден он минг сом файда тошеди. Ол, башха шахарла бля тенгештеринде, бек азы, Москвада он-жыймыра керге кеп файда тошеди. Сёз ючюн, Сомда отуз тёрт кवादарт метрик фазарт сегиз миллион турды, ол да тоз ишленип башлаган кезиюунда. Юй битсе уа, андан да багы.

Инфляция юсөп барды, аны себепли, жашуа журт алама деген ишчи созмай этерге керекди. Эки жик мындан алгы беш жук минг сом турган бир отулуу фатара бусагата бир миллион бля беш жук минг сом турдыла.

Документтерде тинген ахканы азайтып нек жазды?

Шауаланы Амин: - Налоганы аз тейер ючюн, файданы кеп тошюрор мурадта. Алай сиз а кесигизни сейлериригизни кыоруулагыз, документте тоз сиз берген ача жазылысын, нек дегенде арта ол ачардан ончю процентин кырал сизге кыайтырыгыды.

Дагында бир зат барды былайды: сиз арта фатаргызыны сатсагыз, ол теген ачкыгызыны бля сатканыгызыны араларында башкалыгындан кыралга налог тейлериксиз. Сёз ючюн, юч миллионга алып, бешге сатсагызын, налогу ичи миллиондан тейлериксиз. Кысыксыз, документтеризде тоз теген ачкыгыз жазылысын. Биз бир башында айтылган затланы хар бизге келген адамга хаксыз аныгалтырыкыбыз.

БАЙСАЛЫНЫ Марзият.

Эришпу

«Орлянок» битероссей сабыр ая, Судг приставканы федерал службасы бля бир «Жаш праву кыоруулуучула» программага кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

Анго 11-16 жыл саннга жеткен, жамауат жашауда тири хак адамла кыатышырык болукулуда. Ала правонун тарыхы, кыралы кыруулуучу эм аны институтлары, праволу билим жаны бля эриширидиле.

«Жаш праву кыоруулуучула» смена бийик атынкы жер бардырганды. Ол 30 июндун 19 июнунда жер Орлянокку.» «Дээрлик солуу лагеринде болукулуда. Ол Краснодар крайны Туапсе районунда орналылды.

Эришпу

Право жаны бля билимни кёрюзтюрго онг

«Орлянок» битероссей сабыр ая, Судг приставканы федерал службасы бля бир «Жаш праву кыоруулуучула» программага кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

Анго 11-16 жыл саннга жеткен, жамауат жашауда тири хак адамла кыатышырык болукулуда. Ала правонун тарыхы, кыралы кыруулуучу эм аны институтлары, праволу билим жаны бля эриширидиле.

«Жаш праву кыоруулуучула» смена бийик атынкы жер бардырганды. Ол 30 июндун 19 июнунда жер Орлянокку.» «Дээрлик солуу лагеринде болукулуда. Ол Краснодар крайны Туапсе районунда орналылды.

Эришпу

Право жаны бля билимни кёрюзтюрго онг

«Орлянок» битероссей сабыр ая, Судг приставканы федерал службасы бля бир «Жаш праву кыоруулуучула» программага кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

Анго 11-16 жыл саннга жеткен, жамауат жашауда тири хак адамла кыатышырык болукулуда. Ала правонун тарыхы, кыралы кыруулуучу эм аны институтлары, праволу билим жаны бля эриширидиле.

Эришпу

Право жаны бля билимни кёрюзтюрго онг

«Орлянок» битероссей сабыр ая, Судг приставканы федерал службасы бля бир «Жаш праву кыоруулуучула» программага кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

Анго 11-16 жыл саннга жеткен, жамауат жашауда тири хак адамла кыатышырык болукулуда. Ала правонун тарыхы, кыралы кыруулуучу эм аны институтлары, праволу билим жаны бля эриширидиле.

Эришпу

Право жаны бля билимни кёрюзтюрго онг

«Орлянок» битероссей сабыр ая, Судг приставканы федерал службасы бля бир «Жаш праву кыоруулуучула» программага кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

Анго 11-16 жыл саннга жеткен, жамауат жашауда тири хак адамла кыатышырык болукулуда. Ала правонун тарыхы, кыралы кыруулуучу эм аны институтлары, праволу билим жаны бля эриширидиле.

Эришпу

Право жаны бля билимни кёрюзтюрго онг

«Орлянок» битероссей сабыр ая, Судг приставканы федерал службасы бля бир «Жаш праву кыоруулуучула» программага кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

Анго 11-16 жыл саннга жеткен, жамауат жашауда тири хак адамла кыатышырык болукулуда. Ала правонун тарыхы, кыралы кыруулуучу эм аны институтлары, праволу билим жаны бля эриширидиле.

Эришпу

Право жаны бля билимни кёрюзтюрго онг

«Орлянок» битероссей сабыр ая, Судг приставканы федерал службасы бля бир «Жаш праву кыоруулуучула» программага кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

Эришуиле кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

«Орлянок» битероссей сабыр ая, Судг приставканы федерал службасы бля бир «Жаш праву кыоруулуучула» программага кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

Анго 11-16 жыл саннга жеткен, жамауат жашауда тири хак адамла кыатышырык болукулуда. Ала правонун тарыхы, кыралы кыруулуучу эм аны институтлары, праволу билим жаны бля эриширидиле.

«Орлянок» битероссей сабыр ая, Судг приставканы федерал службасы бля бир «Жаш праву кыоруулуучула» программага кыатышырык сыйленени эришуиле чакырылды.

Анго 11-16 жыл саннга жеткен, жамауат жашауда тири хак адамла кыатышырык болукулуда. Ала правонун тарыхы, кыралы кыруулуучу эм аны институтлары, праволу билим жаны бля эриши

Биз биргебиз

Тарыхны юлгосюнде адеп-кылыкка юйретиу

Бу кюнде битеу кыралда, ол санда бизи республикадагы мектептеринде, бийик окуу юйретиу деп ёсеп келген тилею патриот нияте юйретиу жаны бла ёкп тюрлю ишле бардырылды. Алай тобушу Хасанияны 1-чы номерли мектебинде да ёткенди. Ол Улуу Ата журт урушун кезиунде Ленинград шаар кырушунда эсептенип кюнине жораланганды.

Абадан класснаи окуучулары да тобушуну кураууга юлюшлерин кошкандыла: тарых магьаналы материалла жыйышдыргандыла. Ол кюн «Биз Улуу Хорламын келтир-

Тобушуну окуучула Холаны Далат, Солтананы Малика, Зайдланы Даяна бардыргандыла. Бёзюланы Фарида, Моллаланы Зухра, Гуталаны Мухаммат а орус эмда малкьар тиледе

Школундагы кьонакты урушун, урууну да ветеранларыны Нальчик шаар советини таматасы Абдулла Мустафа, «Боевое братство» жамаат организацины республикалы бёлюмюню башчысы Гелистананы Борисов, аскер комиссариаты бёлюмюню таматасы полковник Мирзойиланы Хадис, «Надежда России» жамаат биргиуну республикада бёлюмюню таматасы Сотников Алексей, Аскран урушун ветераны Таболаны Азрет-Алий, Украинада бардырыла турган аскер организацины кытышан Андрей Ширеве бла Гериланы Аслан, КьМР-де Ич ишле министрствода кыурук эте туруп ёткен Букан Александраны анасы Елена да келген эдиле.

Устаза Халаны Мадина Идрисовна, Мечукаланы Елена Игоревна, Ботталаны Светлана Идрисовна да тобушуну тынгыла кыу-

Андрей Ширевеа жыйылганла сойюн тынгылгандыла. «Красный Лиманга дери жеткен эдик, андан чыгып барганыбызда уа, ол жерли адамла, жипил, кетмеги, бизи бу башкеледен кюорулар ючюн мында тургугуз, деп тилегенди. Тиширула, эр кишиле, кьартайган адамла да бизге гьрыкын, берекле, варенне, тузланган затла келтирип тургандыла. Башка эпледе, хуторлада да бизге жарык тобегенди», - деп халарлаганды.

Гериланы Аслан да тургуган кырална кьоркьуу тошгенде, тенг жашлары бла бирге кеси ыразылыгы бла военкоматка барып, энци аскер операцияга алай бла кытышканын айтканды. «Ата журтун, аянты, атаны, сабийлерини ырахатыла жашуулары ючюн барганыбыз ары. Биз бир ниети болсак, биркесе, бизи хорларьк кюк тобыйлык тойдюлд», - дегени ол.

Ахьрында уа окуучула, устаза, кьонакыла да бирге суратха тошгенди.

ХОПАЛАНЫ Марият.

Иттинуюк

Айтхылыкты спортчуларыбыздан - сынау жараула

Кёп болмай Огьары Жемталаны спорт арасында айтхылык дзюдоун, Россияни жыйылдык командааны келечиси Занкишыланы Казбек спортуна бла бирге айтхылык спортчуларыбыз Гуппойланы Алина бла Занкишыланы Азамат да кытышкандыла. Ары келген хар сабий да ол кюн хунерин кьорготору кюеше эди. Эки сагьаттан артык баргын тобушунде жашыкыла бла кызычыкыла улуу заууклык тапхандыла.

Жемталаныла спортчула бла кьонакыга келгенден бири Черек району 1-чи номерли спорт школун таматасы Уинала Азрет болганды.

Бир кьуауу тургуга деп да келишгенбиз, - дегени Уина улу.

Занкишыланы Казбек а спортха 12 жылдында келгенин айтканды.

Хар профессионал спортчуна, мени да мурамын Олимпиада оюналга кытышгьыды. Дунианы бла Европаны чемпиону деген апагыз жетишеним. Олимпиаданы чемпиону мурамыта да тынч-тынч барам. Бюгонюкде кыралыбызны жыйымдык командадына жарау этгенлей турама.

Бу кьуауу сабийни бюгонюкде кыууктула жашуну сайлаууна уа неден да бел кьуандырганды. Хау, белги спортчула барысы да болмалла, алай жашауда кючюле бла саууктула болууга уа ол апагыз болушуруа ийнама, - деп белгилегенди ол.

Тобушуну ахьрында уа сабийле кьонакыла бла суратха тошгенди.

КЬАСЫМЛАНЫ Аминат.

Мааар

Ток бла жалчытыучулагы, жамауатха да иги болурча

Кёп болмай «Кабалкьанерго» биргиуну таматасы Муртаза Карову башчылыгы бла балас комиссияны кенеш болганды. Анда эркинликсиз аслам ток кьоратылган районлада болум иги жанына торленгени да белгиленгенди.

Аны баш сылтауларындан бири бу жаны бла тиийли программа бардырылганды.

Сагьынылган программга керё 2020-2022 жылда «акылы сьечкичиден» 38 минг кыкылы салынганды ол 0,4-1,0 кВт ток ызыны 220 километри жангьылганды.

Ол мадари хайлары бла бурунуу жыл бла тенгешгенде, токту зыраф болганы Бахсан районда - 5, Зольск районда - 3 эм Бахсан шаар округда 4 проценте азайганды. Саулай алып айтханда, былтыр кьоранчла 21,16 проценте кем болганды.

Жашуу журтланы иелери жангы эсеплеген приборланы кьыйматтылык кылаан кысыжа заманда сьезгенди. Энди ток бла жалчытан компанияны келечилери аланы терк-терк жокьарлык тойдюлдө.

Жангы приборла ордамдагы чыпында кьол жетмезча орнатылды. Абонентлени хар бирине да энци пулт берилгенди. Аны бардырылганды.

Бир торлюу бузуклык чыкьса, тиийли ведомство тозонлей халда аланы кетеричча мадар этеди. Токну урула да терк окуна биригуге билмирички. Алай бузуклык аныкланса, этилген кьоранчыны ёлчмени тинтиликки, экинчи керё этиле уа, РФ-ни Администрация бузукыла жаны бла кодексини 7,19-чу статьясына тиийшилликке (кеси аллына ресурс бла жалчытан сьетьлеге кьошулган неда эсеплеген прибору болмагьан) жууапка тартылгыкы. Анга керё, инсанла - 10-15, кыуукчула - 30-80 эм организацила 100-200 минг сом таазир тёлерициди. Экинчи керё бузуклык этгенге тазирин ёлчмени иги да улуу болуукду. Бир-бир кезиуде уа алага улоловный иш ачылырга кьоркьуу барды.

«Эсё сала айтсак, абонентни бла энергочюк биргиуну арасында даулаш чыкьса, дагында ток ызылга тиийли халда кьошулур ючюн «Россети Северный Кавказ» - «Кабалкьанерго» биргиуну но тэлефон номер бла «кызыл ызына» сьёлешип, билдириге болуукду: 8-800-220-0-220.

Энергочюк бла жалчытан биригуден билдиргенлерин, мындан арысында да ток аслам тас болгьан районлада реидле ётдюорюкдюкдө эм хайырлануучула бла аныгылуу иш бардырылгыкы.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Эсгертемелени жангьиртхандыла

Росгардияны Кьабарты-Малкьарда келечилери «Эсгертемелени сагьлауа» аныкыла чеклеринде Улуу Ата журт урушда ёлген кызыл аскерчилени Ур-ванда орналган эсгертемелерини тёлеркерини тапалдыргандыла, мемориалны тиерсини чыгаркьылдан тазалагандыла.

Алай бла биз журтубузу кьорууган аскерчиле варылыгыбызны билдиребиз. Ол кьырауулары мамыр жашуу ючюн жан берген жигитлерибизге улуу журмет этенибизни белгиледи, - дегени

полцияны тамата прапорщиги Артур Балкьаров.

БОЛУМ

Машинасында - наркотикле

Оператив изиле ишлени кезиунде МВД-ны Чегем районда бёлюмюню кьуурукчулары Шалуукада ашананы кьатында кыгьытыларын тинтиге бил машинаны тохтагандыла. Ол Краноадар шаарда жашаган эм да тыш кьыраланы биринден келген 35-жылык эр киши болганды. Ол аладан узакда бармай улуу затны буюкдурганын айтханды. Алайда полици-

ячыла аьк порошкыла 60 чулгьам тапхандыла. Эр кишини машинасын тинткен кезиуде уа полициячылары итери дагында улуу порошкыла бла 46 чулгьам тапханды. Ол ала наркотикле болгьанларына эм аланы республикада жарау ючюн келгенин, улуу затланы Минералны Воды шаарда алгьаны да билдиргенди.

ХОПАЛАНЫ Алим Экспертизага керё, Алим хазыргьанды.

УФСБ

Топлюню законсуз сатынуу кьурагьанды

Контрабандага кьажу оператив-изиле жумушланы кезиунде РФ-ни ФСБ-сыны КьМР-де Управленисны кыуукчулары, Ич ишле министрствону полициячылары бла бирге топлонгьан законсуз сатынуу кьурагьан инсаны аныкьылгандыла.

Аны ишленинде болгьан мекьяна тинткен кезиуде 70 минг топон лачка табылгьанды, деп билдиргенди бизге УФСБ-ны пресс-службасында. Алай тыш эм ата журту федеративлада чыгарьылгандыла. Ала ишленинде кьырал предарит маркьалары жокь эди. Экспертиза кьоргозгьанда, аланы ишленине жалган акцизле жабышдырылып эдиле. Сайырлыгьаны багысы 7,5 миллион сомдан асламды.

Ишлениге РФ-ни УК-сыны 171,1-чи статьясыны 6-чы кесегини «б» пунктуна керё терсеуе материал ачылгьанды. Россияни законга тыишилликде, былай аманьлык этгени эркинлиги 6 жылга дери сызырылгыга болуукду.

Сюд приставла

Тыш кьыралга кьыймазла деп кьоркьыгьанды

Чегем району приставлары тишируун аварияда саулугуна заран салынгьаны ючюн ахьасын кьайтаргыга болушкандыла. Былтыр жайда водител жорукьыла бузукьула этип, алашына келген транспортну жоула чартпал чыгьанды. Алай ол башка машина бла кьыгьышканды. Сюд аварияда эр киши терк болгьаны тохташдырып, ачыгьанга 370 минг сом тёлгюню юсондон онуюн чыгьарганды. Алай ол аьаны бериге ашыкьмагьанды, деп билдиргенди бизге УФСБ-ни пресс-службасында.

Бу жаны бла топлуру Бегим чегемли приставлага берилгенди. Ала торленгени тыш кьыралга барыга эркинлиге чек кийгиргенди, машинасын кьырал эсепте салгыга эркин этмекгенди. Аны банк картасында айлыгы эм башка фидалары алынып башларыгыны юсонден бегим кьырап кьорголенде, эр киши тёлгюленде кьутуламалзгырын анылгьанды. Алай бла приставла тишируун эркинликтерин сагьлагьандыла, анга аьча толуусунай тёлгенинди.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазыргьанды.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТАНЫ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДАКЦИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орубасары), ЖАНИ УРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редактору орубасары), ТИКАЛАНЫ Борис (жумушлы секретарь), МУСУКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМАЛАНЫ Зуура, УЛАБШАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЫ:
Редактору орубасары - 42-63-01. Баш редактору орубасары - 42-38-21, 40-04-82. Жумушлы секретарь - 40-03-24. Секретари - 40-93-42, Корреспонд - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕТОМЛЕРИ:
Позитивка эм право - 42-24-02, 42-67-68. Экономика - 42-66-73. Културу - 42-66-76. Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18. Журторта, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучулуна бла байламьакыла жортоюу эм жазмалуу - 42-37-94. Энци корреспондент - 42-68-72. Операторла - 42-66-85, 40-28-97.

Редакция авторла бла жазгьан жортоюмди. Кьол жазмалыга рецензия этимейди эм ала артка кайтарылгьандыла. Гьартеке басмавынган материалла айыпалыган оюмла редакцияны оюму бла кезишкенде болуукду. Алай айтханда хар зат ючюн Россия Федерацияны Басмавы юсондон законду тинтигенде материалла авторла кесери жууалгьанды.

Редакция авторладан 10 гьартеке тингенди (машина бла жазылгьан 5-6 бет) кенино аймады.

Гьартеке Свадьны, информация технологияны эмда асымаы коммунистацияны ишлери жаны бла федерал надзор службаы (Роскомнадзор) Кьабарты-Малкьарда управленисында 2016 жылда 19 декабрьге регистрация этгенинди. Регистрация номер - ПН № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетин басмагы «КьМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службаы жазар этгениди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясына басмагьангьанды. Старополный край, Ессентуки ш., Инноваций орам, 5а

Газетини ишленине тапшыруу ючюн КьМР-ни почта ысыны федерал Управленисы жууалды. Телефон: 76-01-21

Газетини роингага сатыу ючюн КьМР-ни «Роспечать» ашкюор обществосу жууалды. Телефон: 42-69-34

Газетти майьакыла керё чыгьады - гьартеге, орта, аьбат кюнесле.

Номерге графике керё 19 00 сагьатта кьол салында. 20 00 сагьатта кьол салынгьанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРЫЛА:
Османланы Хайса - де журный редактору; Кучукаланы Сафият, Кетеничланы Урфия - жууалды секретарины орубасары; Зезаланы Лида (1,2-чи бетле), Тенлааны Вая (3,4-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1712 экз. Заказ № 242

Багыасы 10 сомду.

36000, Нальчик шаар, Ленин алы проспекти, 5. Электрон почта: elbor201@mail.ru